Nicolaus <de Lyra> [Oth.]: Biblia latina. [Enth.:] Postilla / Nicolaus de Lyra [u.a.]
Nürnberg: Anton Koberger, 1485 Seite 77

aliquid ad meā tuitionē: nec etiā ero in protectiōe tua: eo ꝙ me maledixisti. ⁊ de hoc dicit: Et a facie tua abscondar. illi eñ q̄ a deo protegūtur dicūtur abscondi a facie dei: iuxᵗ illud ps. Abscondes eos a facie tua a cōturbatione hominū ⁊c. Ex quibus infert ꝙ isto modo incedendo vagꝰ ⁊ profugus in terra: omnis qui inuenerit me occidet me. ⁊ p ꝯsequēs cayn pateret iniusticiā: qꝛ vltra sententiā a deo taxatā vt dictū est: ad qđ deus cōdescendens sue petitioni tanq̄ iuste: qꝛ scribit: Non iudicabit deus bis in idipsum. Respondit nequaq̄ ita fiet: hoc est dicere: Nolo ꝙ tu patiaris vltra penas a me taxatas. Unde ad tuitionē ipsius cayn deus duo fecit. Primo cōminatꝰ est magnam penam cuicūq̄ occisori ipius cayn. s. ꝙ puniret in septuplum: prout plane littera sonat tam hebraica q̄ latina: vt dictū est. Secūdū etiā deus fecit ad securitatē ipiꝰ cayn ab occisione qđ sequit. s. Posuit deus in cayn signum: vt eum nō interficeret omnis qui eum inuenisset. Qđ autē fuisset istud signū nō exprimit in littera: ⁊ ideo diuersi diuersa dicūt. sufficit tñ ꝙ erat signū sufficiens vt cayn esset ab occisione securus: que quidē expositio satis videt cōsona littere et rōni nō obstantibus obiectōnibus postillatoris: nam ꝙ obijcit dicens: ꝙ occidens cayn multo minus peccasset q̄ ipe cayn: et ideo nō debet septuplū puniri respectu illiꝰ nō videt valere: nam occisioni cayn debebat maior pena inquātū erat ꝯtra specialē securitatē diuinā: qua deus eum securauerat cū appositiōe signi securitatis vt dictū est: cuiꝰ fractionis deus taxauit maiorē penam q̄ in alijs homicidijs rōne securitatis supradicte. Et etiā qꝛ maiores pene taxant̄ q̄nq̄ maioribus criminibꝰ in quibꝰ homies sunt proniores ad delinquēdū sicut erat in ꝓposito. nam proniores essent homines ad occidendū cayn ex grauitate sue malicie p̄terite q̄ aliū hominē. Qꝛ aūt obijcit postillator secūdo ꝯtra modū adimpletiōis huiꝰmodi cōminatiōis dicēs: ꝙ cayn fuit interfectus a lamech ⁊c. nō videt etiā valere: nā ex littera non habet ꝙ cayn fuisset interfectus a lamech nisi ab aliquo alio hoc sumeretur cui cōcordat Hiero. de qō. no. ⁊ ve. testa. dicens: Frustra putant qui arbitrant ꝙ lamech dixerit ad cayn: Occidi virū in furore meo: ⁊ iuuenē in vulnere meo. hoc etiā sonat planus sensus littere: cū eñ cayn deo dixisset: Omnis qui inuenerit me occidet me. deus statim r̄ndit: nequaq̄ ita fiet. Unde nō videt rōnabiliter dictū ꝙ assertio diuina frustraret: ⁊ ideo ſm istā expositionē tenet ꝙ cayn nūq̄ fuerit interfectus: sed solū fuit punitꝰ iuxta diuinā sententiā cōtra eum latā: vt dictū est vsq̄ ad diluuiū: in quo quidē diluuio ſm quosdā de antiq̄s hebreoꝝ submersus fuit cayn ⁊ tota posteritas eius: ideo dicunt ꝙ scriptura non dicit quāto tempore vixerit cayn: nec etiam aliquis de suis successoribꝰ: sicut in alijs ponit: eo ꝙ omnes vno ⁊ eodē tp̄e vitā finierūt. Et ꝓbabiliter potest dici ꝙ ideo deus voluit tueri cayn ab occisione vt pena sui facinoris diuturnius ab hominibꝰ perciperet: q̄ si modicū tempus durasset sub ca: sicut etiā voluit eū p mūdū discurrere vagū ⁊ profugū: vt nō solum in vno loco seu regione sed i multis ⁊ varijs iusticia dei erga ipm ostēderet: iuxta illud ps. Ne occides eos ne forte obliuiscant̄ populi mei: sed amoue eos in virtute tua ⁊ disp̄ge eos ⁊c. vt ibidē forte amplius declarabit.

In eodē ca. iiij. vbi dicit in postilla: Et edificauit ciuitatē ad sui defensionē.

Additio. vj.

Dicitur a quibusdā hebreoꝝ expositoribꝰ ꝙ cū ex sentētia diuina terra nō dabat fructus suos cayn: vt dictū est: idcirco habuit dimittere agriculturā quā sibi primo elegerat in officiū: vt supra in littera cōtinetur. Et qꝛ ſm Aug. deus adeo est bonus vt etiā ex malis q̄nq̄ eliciat bona: ex hoc fuit secutū ꝙ cayn ⁊ sua posteritas in artibus mechanicis studuerūt que quidē artes ad cōuictū hominū sunt vtiles. vnde ipse cayn p̄mo inuenit artem seu prudentiā pollitica de qua dicit: Edificauit ciuitatem. lamech autē qui penultimā generatōnē pꝰ cayn obtinuit inuenit tres artes pro tribus filijs suis. s. artem faciēdi tentoria: vt faciliꝰ de loco malo seu pestifero i locū cōuenientē mouerent: ⁊ artem faciēdi musica instrumenta: vt iocūdius tristicia mūdi portarent: ⁊ artē ferrariā ad arma bellica fabricāda: vt tutiꝰ ab inimicis et bestijs viuere possent. In qua quidē pollicia et artibꝰ: nimirū si cayn a deo eiectꝰ ⁊ posteritas sua ceteros homines p̄cessisset: qꝛ vt Luce. xvj. ca. dicit Filij huiꝰ seculi prudētiores sunt filijs lucis in generatōne sua qđ intelligit de prudentia humana.

In eodem capi. iiij. vbi dicit in postilla: Aliter exponitur ꝙ iste mulieres ⁊c.

Additio. vij.

Prout dictū fuit in additiōe p̄cedenti nō habet ex littera ꝙ lamech interfecisset cayn nec etiā fuisset interfectꝰ ab aliquo: sed potiꝰ ex lr̄a pōt oppositū cōprobari: vt dictū est: ⁊ qꝛ de facto lamech cū vxoribus suis scriptura nō facit exp̄ssam mentionē sed solū de verbis q̄ eis dixerat: Occidi virū ⁊c. ideo diuersi diuersimode hoc exponūt. Sed attendendū ē ꝙ in hoc loco ⁊ similibus vbi scriptura p̄termittit totalē narrationē facti: illa expositio videt esse magis lr̄alis: que minus p̄supponit de facto in littera nō expresso: eo ꝙ iuxta sententiā Hiero. que in auctoritate scripture nō habent eadem facilitate cōdemnātur qua approbātur. vnde in ꝓposito expositio vltima quā videt postillator approbare in qua p̄supponit ꝙ cayn fuit interfectus a lamech: ⁊ etiā tubalcayn filius eius: eo ꝙ erat director suus ⁊c. que in littera nullū habet fundamentum nō videt tenēda: sed magis videt ꝓpinqua littere ⁊ rōni expositio Rabi Moy. gerūden. qui retractans expositionē Rabi Sa. quā postillator tenet aliter hūc passum exponit cōtinuando hec verba lamech cū p̄cedentibꝰ sic. s. ꝙ quia vxores lamech videbant ꝙ lamech instrueret filios suos in artibus mechanicis int̄ quos Tubalcayn iunior erat malleator ⁊ faber i cūcta opa ferri: timebāt ergo mulieres ne forte ex hac arte introducerent arma bellica quibus homies disponerētur ad vulnerationes ⁊ homicidia ⁊ huiꝰmodi: et ideo lamech retrahebat eas ab isto timore dicens: Occidi virū in vulnus meum ⁊c. q. d. possem occidere virū in vulnere vel liuore sine armis sicut fecit cayn: qꝛ nōdū erant inuēta arma bellica: ⁊ ideo pro inuētiōe huiꝰ artis nō est pena rōnabiliter timenda. et etiā si forte aliquis euētus occurrisset ꝯtrariꝰ. s. cū cōtingeret ꝙ aliquis hō fuisset occisus vel vulneratꝰ occasione huiꝰ artis ferree nouiter inuēte nō debetis timere ꝙ deus me puniret: eo ꝙ dedissē operā tali arti: qꝛ septuplū vltio dabit de cayn qui insidiose ⁊ ex p̄uia intentiōe interfecit: de lamech vō q̄ nō occidit nec intendit occidere: ſ potius artem inuenire ad multa alia vtilē: multo amplius vltio a deo daret. s. septuagies septies: qđ significat numerū ampliantē sine terminatōne: prout postillator dicit.

In eodem capi. iiij. vbi dicit in postilla: Cognouit quoq̄ ⁊c. Descripta generatiōe delenda ⁊c.

Additio. viij.

Iste hebraice fabulatiōes nō req̄rūt ad lr̄e expositiōē. nō eñ ex hoc ꝙ nō legit adā genuisse nisi cū eēt centū. xxx. annoꝝ hr̄ ꝙ adā ꝓposuisset cōtinere deccetero ꝓpter mortē Abel. manifestū est eñ ꝙ p̄ter p̄sonas genitas in littera exp̄ssas. Adā genuit alios filios ⁊ filias: vt lr̄a testat: et silr̄ dicendū de seth et enos et alijs: scriptura tamē fecit mentionē de istis ꝓpter honorē descendentiū ab eis p̄triarchaꝝ ⁊ ꝓbarū ⁊ p̄cipue ꝓpter reuerētiā christi q̄ est sup oēs. nec ē verisile ꝙ cū adā eēt in. cxxx. sue etatis āno: lamech q̄ erat i septiā generatiōe ab adā eēt iā in etate apta ad ꝯhendū, ꝓut sequit ex ista fabulatōne hebreoꝝ: p̄sertim illo tp̄e in q̄ nullus citra etatē. lx. annoꝝ legit genuisse.

In eodē ca. iiij. vbi dicit i postilla: Iste incepit inuocare nomē dñi ⁊c.

Additio. ix.

Expositio hebreorū in hoc loco ē incōsona lr̄e et rōni. p̄mū patz: nā inuocare nomen dñi semp sonat i bonū: nec accipit in mala significatiōe. vij. i. xij. c.

TECHNISCHE UNIVERSITÄT DARMSTADT
http://tudigit.ulb.tu-darmstadt.de/show/inc-iv-254/0076
Universitäts- und Landesbibliothek Darmstadt
gefördert durch die DFG